

PROJECTE: *ALUMNES D'AVUI, CIUTADANS DE DEMÀ*

CEIP JAUME FORNARIS I TALTAVULL. SON SERVERA (MALLORCA)

Guió

- 1. Introducció

- 1.1 Plantejament general.
- 1.2 Marc Normatiu.
- 1.3 Característiques del centre.
 - Organigrames funcionals del centre
 - Personal i funcional
 - Documentació
 - Calendari
- 1.4 Diagnòstic actual de la convivència al centre.
- 1.5 Actuacions del centre: Implicació dels mestres, alumnat, i famílies.

- 2. El Programa de Responsabilitat Personal i Social (PRPS)

- Breu explicació del projecte
- Quins són els objectius del projecte?
- Per on començam ? Per quines àrees començam? A quin alumnat dirigim el projecte i per què?

- Explicació

- Objectius
- Continguts
- Metodologia
- Avaluació

- 3. El PRPS dins el Pla de convivència del centre (Itineraris a seguir)

- 4. Conclusions

- 5. Annex (graelles)

1 Introducció

La **finalitat** primera de la nostra comunitat educativa és educar en un àmbit de plena convivència de tot l'alumnat. Aquesta finalitat està present en totes les activitats del centre.

De l'estreta col·laboració entre tots els membres de la comunitat educativa dependrà l'eficàcia de la convivència, que té com a punt de partida la prevenció i la seva resolució, en clau positiva, dels conflictes. Aleshores, perquè aquesta finalitat educativa es pugui dur a terme, amb resultats satisfactoris, es necessita la cooperació i intercanvi d'informació amb totes les entitats locals.

Basada en el principi "Saber conviure per saber viure" i en el respecte mutu de totes les persones, materials i a les instal·lacions escolars. S'intentarà cercar pautes que facin innecessària l'adopció de mesures disciplinàries (segons el Real Decret 735/95 sobre els drets i deures de l'alumne). En el cas necessari, els conflictes seran resolts per consens, d'una manera constructiva i sense violència, amb la màxima celeritat, examinats en tota la seva profunditat.

1.1 Plantejament general

Educar en la convivència és una tasca fonamental de l'educació: **Aprendre a ser i aprendre a conviure**. Treballar els **valors, actituds i hàbits** necessaris per a conviure harmoniosament.

El clima escolar adequat és un element essencial per al bon funcionament dels centre educatiu i per l'èxit educatiu i acadèmic.

L'Educació infantil i primària són bàsiques en el procés de socialització. L'educació infantil suposa la primera inserció real de forma autònoma en el propi sistema social. La sensibilitat de les mestres serà fonamental perquè la seva adaptació es produeixi sense conflicte emocional. L'infant ha d'aprendre a compartir, a tenir referència de "l'altre", aprendre rutines, etc.

L'Educació primària és un bon moment per treballar sistemàticament els hàbits, les actituds i els comportaments prosocials, perquè el trànsit cap a l'autonomia personal, basada en la cooperació i les normes socials que regulen el comportament grupal, sigui un pas planer, amb l'ajuda dels mestres, i el seu recolzament.

Els mestres i les mestres d'infantil i primària són conscients del repte educatiu que han assumit com educador. Tant a l'àmbit didàctic com a pedagògic el nivell d'exigència és cada vegada més elevat. La seva tasca com a model i guia, que contribueix al ple desenvolupament evolutiu de cada infant, els fa mereixedors del major reconeixement i valoració per part de la comunitat educativa, de l'administració i de la societat en general.

La família ha de col·laborar en la tasca de la convivència, i contribuir amb el centre per aconseguir els millors resultats formatius i educatius dels seus fills i filles.

Per educar en la convivència és necessari les interaccions entre iguals i entre persones adultes; de la quantitat i qualitat d'aquestes, de la funcionalitat dels aprenentatges, de la selecció de les activitats i l'adequació a les distintes capacitats individuals de cada infant, dels nivells d'exigència i del reconeixement de les metes assolides per tot l'alumnat, dependrà en gran mesura l'èxit del programa.

1.2 Marc normatiu

La convivència escolar i la seva regulació a través de la normativa s'havia entesa fins aleshores com un conjunt de plantejament normatius d'índole educatiu del centre per prevenir i fer front als problemes disciplinaris.

La convivència escolar ha generat tant d'interès que ha traspassat la comunitat educativa i ha arribat a institucions com "El Defensor del Pueblo" que ha elaborat un informe sobre violència escolar en col·laboració amb UNICEF, a rel de la petició de la Comissió Mixta del Congrés – Senat del Parlament espanyol.

També, per iniciativa del Consell d'Europa els joves dels països europeus han elaborat els Estatuts Europeus per als Centres Educatius Democràtics i sense Violència, basats en els valors i principis inclosos en la Convenció del Consell d'Europa per a la Protecció dels Drets Humans i Llibertats Fonamentals, on es recomana que es prenguin com a model per a una educació democràtica sense violència.

En l'àmbit normatiu el Real Decret 732/1995, de 5 de maig pel que s'estableixen els drets i deures dels alumnes i les normes de convivència en els centres. Determina a l'article 12 punt 3, que els centres desenvoluparan les iniciatives per evitar la discriminació, posant especial atenció al respecte de les normes de convivència i establiran plans d'acció positiva per garantir la plena integració de tot l'alumnat del centre.

El Decret 119/2002, de 27 de setembre pel qual s'aprova el Reglament Orgànic de les Escoles públiques d'infantil i primària. Estableix en el títol IV capítol I d'Autonomia Pedagògica el qual disposa que els centres elaboraran el Projecte Educatiu on s'inclourà el Reglament d'Organització i Funcionament que contempla les normes de convivència dels centres, canals de coordinació, repartiment de responsabilitats i les normes de funcionament.

La vigent Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, estableix que el sistema educatiu espanyol s'orientarà a la consecució de l'educació en el respecte dels drets i de les llibertats fonamentals i en la igualtat de drets entre homes i dones, com també a una educació en l'exercici de la tolerància i la llibertat dins els principis democràtics de convivència i la prevenció de conflictes i la resolució pacífica d'aquests. Es fa també, una menció explícita a l'esforç compartit de l'alumnat, les famílies, els professors, els centres, les administracions, les institucions i el conjunt de la societat. Aquesta Llei

modifica la Llei Orgànica 8/1985, així en l'apartat 3 de l'article 6è, es reconeixen als alumnes els drets bàsics de respecte a la seva identitat, integritat i dignitat personals, i a la seva protecció contra qualsevol agressió física o moral, i la dignitat, la integritat i la intimitat de tots els membres de la comunitat educativa, com també, respectar les normes d'organització, convivència i disciplina del centre educatiu.

Pel que fa als pares, la mateixa Llei Orgànica 8/1985, preceptua que aquells hauran de respectar i fer respectar les normes establertes en el centre, l'autoritat i les indicacions o orientacions educatives del professorat, i fomentar el respecte per a tots els components de la comunitat educativa.

La LOE 2/2006, de 3 de maig, estableix que el projecte educatiu del centre ha de recollir el pla de convivència elaborats des dels principis de no discriminació i inclusió educativa; en aquest pla de convivència s'han de fixar els objectius que es pretenen aconseguir amb els alumnes i, un cop feta l'anàlisi de les principals necessitats i problemes en relació amb la convivència, s'han de proposar les actuacions prioritàries que el centre vol dur a terme per a la consecució d'aquests objectius.

Decret 112/2006, de 29 de setembre, de qualitat de la convivència en el centres docents sostinguts amb fons públics de la comunitat autònoma de les Illes Balears. El qual diu que el clima escolar adequat és un element essencial per al bon funcionament dels centres i per l'èxit acadèmic dels alumnes. Parla del progressiu procés de sensibilització social envers els conflictes a les aules, i del deteriorament del clima general de convivència escolar.

La finalitat bàsica d'aquest decret és la regulació de les formes d'interacció entre els diferents estaments que formen la comunitat educativa a fi de promoure i millorar la qualitat de la convivència en els centres docents de les Illes Balears. Les disposicions que conté, s'han d'entendre sense perjudici del que disposa el vigent Real Decret 723/1995, de 5 de maig.

1.3 Característiques del centre.

El Ceip Jaume Fornaris i Taltavull, és un centre públic d'educació infantil i primària. Ubicat en el poble de Son Servera. En el municipi hi ha un altre centre públic Na Penyal, a Cala Millor i un centre concertat d'educació infantil "San Francisco de Assís".

El municipi té més de 10.000 habitants empadronats. L'increment poblacional ha estat molt ràpid i per això s'incorporen a principi i durant el curs infants de diferents nacionalitats. Les famílies que duen els seus fills/es a l'escola pertanyen a un context socio-cultural molt divers. D'elles un percentatge molt elevat (aprox. el 75%) són no catalanoparlants, procedents de diferents comunitats de la península, i de dotze nacionalitats diferents.

El nivell cultural i d'estudis és mitjà-baix i, majoritàriament, es dediquen a treballs relacionats amb el turisme i l'hoteleria. En pocs anys ha canviat la relació dels

pares i mares amb l'escola degut als canvis socioeconòmics que s'han produït al nostre entorn. Això ens crea la necessitat de donar una resposta educativa als mateixos: incorporació d'alumnes d'altres cultures a principi i durant el curs, compensar la manca de recursos que tenen alguns infants a casa: material de consulta i altres, el poc temps que poden dedicar alguns pares-mares a estar amb ells...

El Ceip Jaume Fornaris és un centre de dues línies a infantil i tres línies a primària, excepte a primer de primària que hi ha quatre línies. En total són 26 unitats, 567 alumnes en total.

El centre amb l'aplicació de la Llei de normalització lingüística té la cooficialitat del català i el castellà. La llengua vehicular del centre és el català. Participa al programa d'escoles d'immersió lingüística.

Els objectius, els procediments metodològics i els continguts acadèmics, queden reflectits en els documents públics que el centre té a disposició de tots els que vulguin consultar-los: projecte educatiu, projecte lingüístic, projecte curricular, reglament d'organització i de funcionament, pla de convivència, pla d'atenció a la diversitat, pla d'actualització i formació dels professorat i PIP de competències bàsiques. Altres projectes: d'acollida, d'escola matinerana, treball en llengües, treball en xarxa amb els altres centres de la comarca, de pas d'infantil a primària i de pas de primària a secundària, treball de les tics, , etc..

L'edifici és de construcció de 1977, sense posteriors reformes de modernització. Aquest curs s'ha acabat definitivament el tancament del recinte escolar. El centre no disposa de cap espai cobert per poder fer E. Física, ni hi ha cap polisportiu proper, amb l'inconvenient que això suposa els dies de mal temps, i més, si es té en compte la ubicació del centre a la part alta del poble, a la falda del Puig de Sa Font. Precisament degut que la situació l'accés al centre està molt limitat només s'hi pot accedir pel carrer de Les Creus, molt estret i amb molts cotxes aparcats, el que fa que hi hagi congestió circulatòria a les entrades i sortides, amb el perill que això suposa pels infants que venen a peu.

Un edifici de sis aules d'infantil separat del de primària, construït l'any 1996. Els patis dels dos edificis estan pavimentats amb formigó o asfalt. Es pot practicar bàsquet, i futbol als diferents camps.

Les 26 aules ocupen pràcticament la totalitat de dependències del centre. Hem de tenir en compte que era un centre de dues línies convertit en centre de tres línies sense cap tipus d'obra d'ampliació.

A causa de les obres que es duen a terme al centre l'horari de les classes pel curs 2009 – 2010 és de 9 a 14 hores. Després de 14h a 15h hi ha el servei de menjador que a l'actualitat atén aproximadament 100 infants.

La plantilla està formada per 19 mestres de primària, 8 d'infantil, 3 d'EF, 2 de música, 3 a l'equip de suport, 3 d'Anglès, una orientadora, una mestra de religió i una

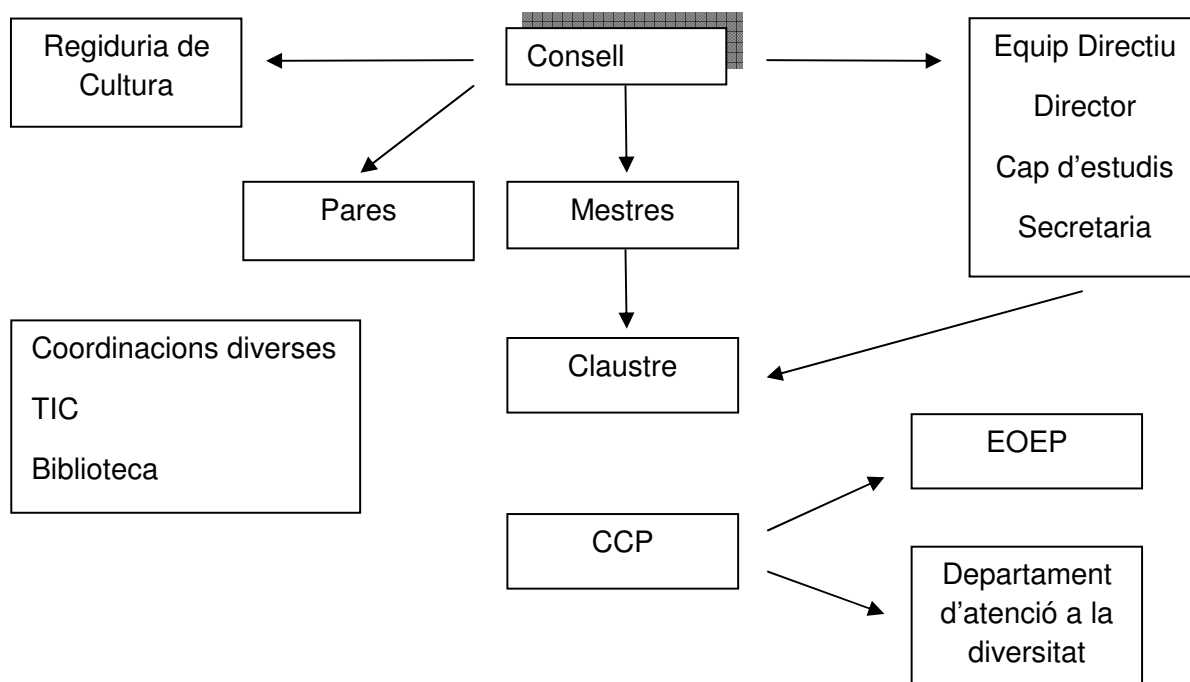
ATE. (23 definitius, 1 funcionari en pràctiques i 16 interins). Una psicòloga de l'ajuntament (dos dies a la setmana), una mestra d'immersió lingüística cada 15 dies. Altres serveis: Escola matinerana de 7 a 9 hores amb dues monitores.

Activitat complementàries per a infants del centre organitzades per l'Ajuntament i l'AMIPA: dos capvespres a la setmana d'escola viva, una sessió diària de taller d'informàtica.

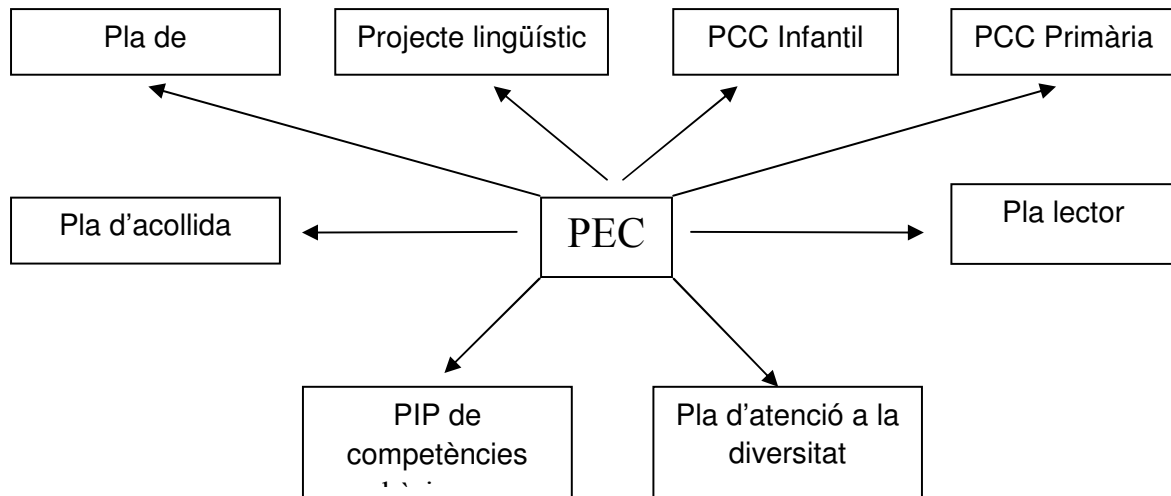
Un dels problemes al qual ens enfrontam i que, per tant pot influir en el correcte desenvolupament de la convivència al centre és el de la insuficiència d'espai: El menjador, la cuina, la manca d'aules per fer reforç educatiu, de biblioteca, d'aula de psicomotricitat, de música, d'informàtica, etc.

La situació del centre i la dificultat per accedir-hi, com hem dit abans, també ocasionen conflictes que alteren la convivència del nostre centre. (Es formen cues de vehicles, que causen retards diaris al centre, a més dels perills de circulació vial que això ocasiona).

Organigrama personal i funcional del CP Jaume Fornaris i Taltavull

Organigrama de documentació: Annex 2

1.4 Diagnòstic actual de la convivència al centre

Entenem el **conflicte** no com un fet negatiu o un problema, si no com una experiència que ens farà créixer i madurar al llarg de la nostra vida. Hi ha conflicte quan es produeix una situació d'enfrontament entre persones o grups que defensen idees, interessos o postures contraposades. El que hem d'aprendre és a resoldre els conflictes d'una manera pacífica, dialogant, respectant el punt de vista de l'altre, mai amb violència, insultant o maltractant. Per això ens hem proposat com a objectiu educatiu treballar per aconseguir que els alumnes del centre aprenguin mitjançant el diàleg a resoldre els conflictes que pugin tenir. Amb la participació de les famílies, i de tot el professorat del centre.

Amb l'objectiu de conèixer l'estat de la convivència al nostre centre l'any passat vàrem elaborat uns qüestionaris a l'alumnat a les famílies, i als mestres i les mestres; els resultats dels quals es poden veure en l'annex nº 3.

A continuació hi ha un petit resum del resultat de les enquestes:

ALUMNES

Quan a l'alumnat segons l'enquesta, els casos que els mateixos alumnes diuen que han sofert algun tipus de violència física o l'han vista sofrir repetides vegades, va des del **10%** de tot l'alumnat al **16%**, fins al **20%** si són insults. El **50%** ha estat objecte d'alguna agressió. Només un **33%** no ha estat mai agredit. Un **80%** ha vist com agredien o insultaven a un altre company o companya. Contrasta amb el **64%** que diu que no ho ha fet mai, quan se li demana si ha agredit o insultat.

Quan a robatoris, el **92%** de l'alumnat diu no haver sofert cap tipus de robatori.

Quan a xantatges, amenaces o robatoris, entre el **58%** i el **54%** no n'han sofert mai.

El **59%** manifesta que ha agredit, alguna vegada o més per defensar-se.

En canvi quan es tracta de compartir o ajudar més del **80%** diu que ho fa.

El **60%** es sent segur a l'escola, i diu que se li fa cas quan ho denuncia.

El **73%** es sent ben tractat, i creu que se li ajuda a saber resoldre els conflictes.

FAMÍLIES

La satisfacció que la família té amb el centre (relació, seguretat, convivència) està en la mitjana del **80%**.

El **75%** els semblen justes les normes. El **70%** diu que el seu fill/a no ha sofert mai cap agressió.

A la pregunta si creu que el centre ensenya a relacionar-se positivament el **85%** a infantil i el **72,5%** a primària diu que sí.

Segons els pares i mares el **73%** a infantil i el **68%** a primària dels seus fills no ha sofert cap agressió mai. Quant a amenaces o xantatge, **97,8%** a infantil i el **81%** a primària, no n'han sofertes.

El **84%** diu que el seu fill no ha agredit mai.

Aproximadament el **50%** creu que els conflictes vénen motivats per la permissivitat de les famílies, per manca de respecte a l'autoritat, o per culpa del l'alumnat conflictiu.

El **76%** dels pares de primària creu que el centre educa, i ho fa amb justícia.

El **80%** manifesta que el professorat mereix la seva confiança. En canvi, només el **66%** a infantil i el **55%** a primària creu que els mestres són prou responsables.

Significatiu és el **36%** de pares i mares de primària que pensa que la violència es pot emprar per defensar-se. Mentre que més del **90%** creu que és millor denunciar l'agressió que respondre amb violència.

Més del **80%** de famílies creuen que han de col·laborar amb l'escola.

MESTRES

És significatiu el temps que els mestres diuen que empren a l'aula a resoldre conflictes, més de la **meitat** de mestres ho fan fins a una quinta part del seu horari

lectiu, i el **42%** de mestres inverteixen entre una quinta part a la meitat del temps escolar.

La utilització del diàleg com a forma de resoldre els conflictes és la forma més emprada, **54%**.

El **51%** creu que el mestre està indefens davant la conflictivitat escolar. El **73%** creu que la convivència és un problema clau de l'educació.

El **80%** diu que no hi ha, dins el centre agressions d'importància.

El **30%** del professorat del centre ha patit agressions.

Les relacions entre els mestres són bones segons els **50%** del claustre. Quant a les relacions amb les famílies els percentatges estan sobre el **33%**. El **41%** troba que hauria de millorar la relació amb les famílies.

El **60%** de mestres es sent ben valorat per les famílies.

Quant a la relació entre els mestres i l'organització i gestió els percentatges van des del **83%** al **65%**.

1.5 Actuacions del centre: Implicació dels mestres, alumnat, i famílies.

Els infants al centre troben un espai on són els protagonistes del seu propi procés d'aprenentatge, i se'n fan conscients, juntament amb els mestres i les mestres, les famílies i totes les persones que en un moment o un altre poden implicar-se en la tasca educativa. El **diàleg** és l'eina que serveix o ha de servir a l'educador, a l'alumne o a la família per proposar, i pensar alternatives i solucions; i en altres casos organitzar i decidir dins l'aula o al pati actuacions encaminades a mediar i resoldre els conflictes que es puguin donar. Tots aprenem de tots. La nostra finalitat i meta és compartir idees i coneixements i, cada infant tengui el seu lloc, siguin quines siguin les seves característiques i capacitats.

Principis bàsics per aconseguir-ho:

- a) Partir de les característiques, interessos i necessitats dels alumnes.
- b) Integració de la diversitat de característiques individuals i necessitats educatives especials.
- c) Atenció individual en el marc de la dinàmica general del centre.
- d) No discriminació amb el propòsit de desenvolupar les capacitats de l'alumne.
- e) Valorar les diferències com a inherents a la diversitat individual.
- f) Treballar en equip amb objectius comuns; actuacions assumides i compartides.

g) Desenvolupar actituds positives que afavoreixin la qualitat de vida amb l'educació per a la salut, respecte i cura del medi, consciència ciutadana superadora d'actituds sexistes, individualistes o xenòfobes.

h) Centre renovador de tècniques i mètodes pedagògics.

i) Centre democràtic, treballant en la llibertat, la tolerància i el respecte.

j) Escola oberta a persones, famílies i institucions interessades en la tasca educativa.

k) Diàleg i comprensió per a resoldre els conflictes.

l) Educar pel no consumisme.

Actuacions per fer-ho possible:

- Creació d'una Comissió de Convivència que coordinarà les iniciatives de la comunitat educativa envers el foment de la convivència. Aquesta comissió serà la **promotora** per a la millora i el seguiment del pla de convivència i de la seva aplicació efectiva, de promoure accions formatives dins el professorat i de suport al centre.

- Classes de tutories col·lectives a tots els cursos. Tutories individuals. Prioritat de les tutores i tutors en els treballs de reforç amb el seu grup. Màxima dedicació del tutor en el seu grup. Línia metodològica constructivista. Intervenció de l'equip de suport per a l'atenció a la diversitat i la planificació i organització dels reforços i desdoblaments. Elegir delegats al 2n. i al 3r cicle i encarregats als demés cursos; establir i consensuar les seves funcions. Organitzar grups flexibles dins la mesura de les possibilitats del centre. Organització de l'aula: càrrecs, jocs, racons... El treball de l'aula d'atenció a la diversitat per a la integració dels nousvinguts. Revista escolar. Participació d'algun membre de la família (padrins, padrines...) a l'aula (contar rondalles).

- Assemblees trimestrals entre el cap d'estudis i els/les delegats/des dels alumnes dels diferents cursos del 2n i del 3è.cicle d'Educació Primària. En aquestes es tractaran temes de conducta, organització dels patis, entrades i sortides... i tots aquells temes que creguem (alumnes i mestres) adequats i oportuns.

- Actuació de l'equip directiu, equip de suport i orientadora del centre: En la recollida de fets, presa d'acords i fer el seguiment de casos. Col·laborar amb els tutors en la relació amb les famílies, si és el cas. Facilitar la informació rellevant al tutor. Entrevistes amb mestres, alumnes i pares/mares. Control d'absentisme i retards escolars. Organitzar xerrades informatives per a pares/mares. Assessorament mestres tutors i famílies. Coordinació amb professionals de serveis externs. Dirigir la CCP, el departament de coordinadors i proposar actuacions que seran estudiades pels 4 cicles. Interlocutor amb la junta de l'AMIPA. Donar a conèixer el reglament d'organització i funcionament del centre. Proposar un seminari al professorat sobre prevenció de conflictes i sessions amb alumnes: Tractament d'educació emocional.

- Revisar i actualitzar el Pla d'acció tutorial, el ROF i el Pla de convivència.

- Accions formatives específiques per al professorat per a la detecció precoç dels conflictes. La identificació de situacions d'assetjament i la resolució de conflictes. Accions formatives específiques per a l'exercici de la funció tutorial. Accions de formació dirigides als membres de la comissió de convivència.

- Elaborar un programa per treballar les conductes i les actituds per tal de poder millorar-les. Aquest programa ha d'ajudar a l'alumnat a ésser responsables de les seves actuacions i que aquestes ajudin a millorar la convivència dins el centre i posteriorment també fora del centre. Inicialment aquest programa començaria a posar-se en funcionament a l'àrea d'Educació Física.

2 El Programa de Responsabilitat Personal i Social (PRPS)

Si bé és veritat que les agressions físiques al nostre centre, no són comuns ni significatives si que es veritat que actituds de menyspreu, manca de respecte, un vocabulari molt agressiu són actituds molt comuns i que poden acabar en agressions físiques. És a dir la reiteració d'agressions verbals poden acabar en agressions físiques. També un fet que es de destacar i sobretot a l'àrea d'Educació Física, és que l'alumnat del centre i sobretot al tercer cicle, és extremadament competitiu. És freqüent emprar qualsevol estratègia per tal de guanyar. El joc no s'entén sense guanyar. Per aconseguir guanyar val qualsevol cosa, insultar, menysprear, passar per sobre els companys i companyes, no complir les normes, etc, etc. És en aquestes situacions quan les agressions verbals tenen una major incidència i en algunes ocasions passen a agressions físiques.

Davant aquestes situacions és obligat fer alguna cosa, és obligat prendre mesures per tal d'intentar minvar tot aquest tipus d'actituds. Hem d'intentar que la via del respecte i del diàleg sigui la via emprada per tal de resoldre els conflictes.

També és necessari dotar a l'alumnat d'estratègies per tal que sigui capaç de resoldre els seus propis conflictes, és necessari donar idees, procediments, maneres d'actuar per tal de poder resoldre les seves dificultats sense ofendre a la resta de companys i així aconseguir un bon clima de convivència que permeti un bon desenvolupament personal i social del nostre alumnat. Aquest clima també ha de permetre ajudar a aconseguir els objectius acadèmics plantejats.

2.1 Breu explicació del projecte

El programa persegueix la utilització del diàleg i el respecte per a la resolució de conflictes. Una vegada hem aconseguit aquest clima de diàleg i respecte hem de fer una passa més i anar cap a l'autogestió. És a dir, un bon clima afavoreix l'esforç personal perquè l'alumnat es sent recolzat per tot el grup i també es sent respectat. La força del grup ajuda a treure de cada un el millor.

2.2 Quins són els objectius del projecte?

La finalitat primera que ens ha fet implantar el PRPS a les classes d'Ed. Física és el de la prevenció de conductes de risc. En l'aplicació del programa estem donant als nostres alumnes eines, maneres de fer, models, intervencions i actuacions que els seran útils en la vida diària i els formaran com a futurs adults. Així entenem que el nostre projecte té els següents objectius:

- Dotar als alumnes d'estratègies per a la resolució de problemes.
- Facilitar la transmissió de valors prosocials: solidaritat, tolerància, respecte, justícia, igualtat...
- Afavorir el desenvolupament d'actituds i comportaments favorables a la salut i a la cura personal.
- Promoure l'empatia i l'autoexpressió emocional com a objectius educatius.
- Recolzar el desenvolupament de la personalitat de l'alumnat facilitant la interacció satisfactòria amb els seus iguals.
- Fomentar les relacions família/escola i escola/comunitat.

2.3 Per on començam ? Per quines àrees començam? A quin alumnat dirigim el projecte i per què?

Hem decidit començar el projecte per l'àrea d'Educació Física a Primària i a Psicomotricitat a Educació Infantil, pels següents motius:

- Les característiques de les pròpies àrees (Ed. Física i Psicomotricitat). Les classes d'Ed. Física i de Psicomotricitat representen un espai educatiu molt especial dins l'escola. L'entorn, el material i les activitats pròpies d'aquestes matèries donen peu a relacions interpersonals obertes entre els companys/es així com amb els docents. D'altra banda les activitats físicoesportives són fàcilment observables i ofereixen a l'alumnat la oportunitat de demostrar de modo tangible i immediat habilitats personals i socials que en d'altres contextos educatius les poden resultar més difícils de manifestar.

- El coneixement que tenim els tres mestres especialistes en educació física, que consta el centre, del Programa de Responsabilitat Personal i Social i basat en el llibre *“La responsabilidad personal y social a través de la educación física y el deporte”*. Amparo Escartí (Coord.), Carmina Pascual i Melchor Gutiérrez. Editorial Graó. Publicat el desembre de 2005.

El Programa de Responsabilitat Personal i Social (PRPS) proposat per Hellison (1978, 1985 i 1995) està basat en més de 30 anys d'estudi. En un primer moment va ser dissenyat amb l'objectiu de què els/les adolescents i els/les joves de risc experimentin experiències d'èxit que els donin l'oportunitat de desenvolupar les seves capacitats personals i socials a través de l'esport o pràctiques d'Ed física per integra-los en la vida.

La nostra intenció és adaptar el PRPS amb l'alumnat de la nostra escola des d'Infantil a Primària, per en futurs anys coordinar-m'hos en l'IES i que continui en aquesta via. A part, d'anar ampliant el Programa a d'altres àmbits, sobretot cara al proper curs en tutoria, fins tenir un tractament globalitzat en tot l'ensenyament infantil i primària.

2.4.- Bases conceptuals i metodològiques del PRPS, descrivint les diferents estratègies que ens permetin desenvolupar l'aprenentatge de la responsabilitat personal i social en els estudiants. Per desenvolupar aquestes estratègies ens hem basat en la teoria cognitiva social (Bandura, 1978) i en les teories de la motivació de Nicholls (1989). Ambdues teories ens han servit de marc de referència per dissenyar tant les estratègies d'aprenentatge com els objectius i les metes a aconseguir.

El nucli central del programa de responsabilitat personal i social és que els/les alumnes per ser individus competents en el seu entorn social han d'aprendre a ser responsables de si mateixos i dels demés, i incorpora les estratègies que els permetin exercir el control de les seves vides.

El programa de Don Hellison (1995) associa dos valors: esforç i autogestió. Els dos valors relacionats amb el desenvolupament i la integració social són: respecte als sentiments i als drets dels altres; i saber escoltar i saber posar-se en el lloc dels altres (empatia).

En el PRPS, els participants aprenen a desenvolupar la seva responsabilitat personal i social de manera gradual, a partir de metes concretes i simples. El programa consta de 5 fases. Els infants a l'inici de la seva escolarització 3 anys, quan comencen el programa es troben en el nivell 0 que es caracteritza per conductes irresponsables, falta d'autocontrol, manca de respecte als companys/es... característiques típiques de l'etapa egocèntrica d'aquestes edats. Per aprendre els comportaments relacionats amb els valors del programa i interioritzar la filosofia del mateix, van aprenent per nivells comportaments i actituds que els ajudaran a convertir-se en persones responsables.

· *Nivell 1. Respecte pels drets i els sentiments dels demés.* Es concreta en conductes tals com: acceptar a tots per participar en els jocs, escoltar al mestre i als companys/es, parlar un darrera de l'altra sense interrupcions, no enriure's dels altres.

· *Nivell 2. Participació.* En aquest nivell els/les alumnes han d'aprendre a participar en les activitats de classe, encara que baix la supervisió del mestre. Es concreta en conductes com: participar en les activitats proposades encara que no en tinguem massa ganes, respectar els torns, complir les normes dels jocs, de l'activitat o/i sessió..., no abandonar l'activitat sense acabar-la completament.

· *Nivell 3. Autogestió.* En aquest nivell s'insisteix en activitats en les que els/les alumnes han d'aprendre a assumir responsabilitat i gestionar el seu temps. Es

concreta en comportaments com: planificar el propi aprenentatge, posar-se metes a curt i a llarg plaç, avaluar els resultats, planificar el futur.

· *Nivell 4. Ajuda.* Els/les alumnes han d'aprendre a tenir cura pels altres, a fer projectes de serveis, tenir cura del material i a les necessitats d'altres companys/es.

· *Nivell 5. Fora del gimnàs.* Aplicar en d'altres contextes com en d'altres àrees, al pati, a casa, al carrer, el que s'ha après en el programa.

Encara que els/les alumnes no sempre progressen de manera lineal a través dels diferents nivells, a partir d'aquests es planifiquen les lliçons diàries, es realitzen plans personals i s'avaluen els progressos dels participants.

- L'estructura de la sessió:

Les classes del PRPS sempre tenen la mateixa estructura amb l'objectiu de que els/les alumnes s'acostumin a complir unes normes i sàpiguen exactament què se'ls demana i que s'espera d'ells en cada moment. Així, la classe té 4 parts:

· *Presa de consciència:* És la benvinguda i el mestre ha de tenir una actitud receptiva. El mestre va a cercar als alumnes a les classes i els acompanyarà al pati o al gimnàs. Allà s'asseuen en cercle i el mestre explicarà les activitats que es faran en aquella sessió. És important que el mestre s'asseguri que tothom ha entès el que s'ha de fer.

· *L'activitat física: La responsabilitat en acció:* En aquest moment del PRPS es pretèn que la responsabilitat es situï en l'acció, que durant el desenvolupament de l'activitat física els alumnes aprenguin a comporta-se amb responsabilitat d'acord amb els objectius d'aquell dia.

· *La trobada de grup:* Al finalitzar l'activitat física els /les alumnes s'asseuen en grup juntament amb el mestre. En aquest moment, s'estableix una dinàmica de grup amb l'objectiu de compartir opinions, sentiments i idees sobre el programa i també sobre com ha transcorregut la sessió.

· *Avaluació i autoavaluació:* Asseguts en cercle el alumnes valoraran el seu comportament en la classe, en relació amb el nivell del programa treballat aquell dia. Aquesta avaluació la realitzen amb un gest de mà, el dit polgar cap a dalt indica una avaluació positiva, el dit en horitzontal una avaluació mitja i el dit polgar cap a baix una avaluació negativa.

Existeixen unes normes bàsiques del programa que el mestre ha de repetir cada dia de forma breu i directa. Aquestes normes s'han de complir sempre i formen part del procés:

- Tothom té dret a expressar la seva opinió de manera que respecte als demés.

- Els conflictes s'han de resoldre pacíficament i tractar de cercar una solució que sigui satisfactòria per a tots.

- Col.labora amb la bona marxa de classe beneficia a tothom.
- Haurà temps morts i s'interrompra l'activitat quan el grup o qualque un no col.labori i espenyi el funcionament del grup.

En acabar la sessió els mestres enregistraran en una fitxa l'objectiu educatiu del dia, l'activitat que s'ha duit a terme i les incidències ocorregudes durant la sessió.

Per últim, és important el tenir en compte que és imprescindible que cada dia es respecti el format que hem desenvolupat. Els/les alumnes progresen més ràpidament quan sel's introdueixen rutines ben estructurades que ells/es coneixen i es sentin còmodes.

2.5.- Avaluació:

Durant aquest curs escolar 2009-10 hem introduït el PRPS al nostre centre per mitjà de l'àrea d'Ed. Física a Primària i de Psicomotricitat a Infantil. La valoració del PRPS ha estat positiva pels usuaris del programa, alumnes i mestres. Pels primers el programa afavoreix l'aprenentatge de comportaments de responsabilitat, pels segons la seva estructura i metodologia facilita el procés d'ensenyament.

Ara bé, en la implantació del PRPS durant les classes d'Educació Física ens hem trobat amb algunes dificultats. A l'inici del programa els mestres ens queixàvem de què dels 55 minuts de classe en dedicàvem poc a l'activitat física pròpiament dita. Dedicàvem molt temps i esforç a les fases de “presa de decisió” i a “la reflexió final i a l'avaluació”. Però vàrem anar fent i poc a poc ens vàrem anar familiaritzant cada vegada més (mestres i alumnat) en les parts i rutines de la sessió i allargant els períodes de compromís motor.

D'altra banda hi ha dos aspectes de la implantació del PRPS que hem d'anar aconseguint:

- Implantació de manera transversal, en totes les àrees de coneixement curricular dels estudiants. Per a què el programa sigui del tot efectiu pel nostre alumnat hem de tenir una constant coordinació amb les/els tutors/es dels diferents cursos; així com amb els companys/es mestres especialistes en d'altres àrees (música, anglès). Pel proper curs 2010-11 s'introduirà el PRPS en tutoria i tindrem reunions trimestrals entre els mestres especialistes en Ed. Física, els/les mestres tutors/es, el capd'estudis i l'orientadora del centre per detectar i analitzar la conducta a nivell grupal i a nivell individual de cada alumne, així com, les possibles actuacions, ja sigui a nivell grupal o individual, que podem abarcar respecte. Amb aquestes intervencions estirem fent un seguiment i una revisió constant del projecte.
- Integrar el Programa amb les Competències Bàsiques. Un dels objectius prioritaris és el d'anar adequant les programacions didàctiques a la nova normativa

legislativa en educació. On el PRPS hi té un paper fonamental i que per mitjà d'ell es poden treballar diferents competències bàsiques, com són: la competència social i ciutadana; la competència en autonomia i iniciativa personal; la competència per aprendre a aprendre; la competència en el coneixement i la interacció amb el món físic; i la competència en comunicació lingüística.

- Coordinar-m'hos amb els professors de secundària especialistes en Ed. Física per explicar la posada en escena del projecte i d'arribar a acords cara a la seva continuïtat en l'ensenyament de secundària.

3- El PRPS dins el Pla de convivència del centre (Itineraris a seguir):

Aquest programa ha d'estar inclòs dins les actuacions de centre destinades a la millora de la convivència del centre. A més, s'especificarà un protocol o itineraris a seguir per resoldre els possibles conflictes que vagin sorgint. Així tenim:

Quan apareix un conflicte entre dos alumnes hem d'actuar de la següent manera:

- Primer: els dos companys intenten solucionar-ho parlant.
- Segon: si no ho arreglen intervindrà l'àrbitre (company que en aquella sessió faci d'àrbitre). En el cas que en aquella sessió no hi hagi assignat cap àrbitre serà el/la delegat/ada d'aquell curs qui mediarà en la resolució del conflicte, sempre mitjançant la parla. En el primer cicle els conflictes es poden resoldre per mitjà del joc d'atzar (pedra, paper, tisora)
- Tercer: si no ho arreglen intervindrà el mestre. S'ha de tenir en compte que el mestre ha d'estar pendent de la classe i el seu temps per intentar resoldre el conflicte tindrà una durada de pocs minuts.
- Quart i final: si el conflicte perdura. En temps de pati els alumnes afectats aniran a parlar amb el mediador del centre (persona que es designarà i que s'haurà de formar en tècniques de mediació).
- Finalment sino s'arriba a un acord s'aplicaran les normes del pla de convivència.

Quan el conflicte es grupal (més de la meitat del grup-classe) s'aplicarà el silenci 1, si la conducta disruptiva segueix, el mestre aplicarà el silenci 2, i si s'arriba al silenci 3 el grup-classe anirà a l'aula i es farà l'Educació Física dins la classe on es redactarà una notícia explicant el per què, com, quan i on ha succeït el càstig. Aquest treball que cada alumne ha de fer a mà i individualment serà recollit pel mestre i es tindrà en compte alhora de l'avaluació.

Quan el conflicte és d'un alumne que té conductes disruptives, ja siguin verbals com físiques, tindrà cinc minuts d'aturada del joc. Si quan torni a l'activitat motriu segueix tinguent conductes negatives sortirà de la sessió i no podrà tornar al joc en aquella sessió. Quan acabi la sessió es farà una reflexió amb aquell alumne en concret. Si aquestes conductes disruptives segueixen al llarg de dues sessions s'informarà al tutor/a

i es plantejarà fer la demanda a l'equip de suport per veure quines són les mesures que s'han de prendre.

Totes aquestes accions es contemplaran i s'anotaran en la graella d'observació que diàriament s'ha de passar (veure anex) i tindrà un determinat tant per cent en la nota d'Ed. Física. També es farà un diari anecdòtic on anirem anotant aquelles conductes que ens cridin més l'atenció. Aquestes anotacions ens serviran per fer reflexion, tant a nivell grupal com individual, i com a fil conductor per enllaçar una sessió amb la posterior.

4- Conclusions.

Les activitats esportives i la pràctica d'activitats físiques ofereixen als alumnes l'oportunitat de potenciar aspectes socials molt importants, tals com la de pertànyer a un grup, demostrar capacitat o aconseguir fites. A més, aprendre a resoldre problemes, treballar en grup, establir fites a curt i a llarg plaç, demorar la recompensa, o rebre i beneficiar-se del feedback d'altres, converteixen aquesta activitat en una bona metàfora per a la vida.

El fet de juntar una àrea que els resulta tant motivadora pels infants com són les sessions d'Ed. Física/Psicomotricitat amb el PRPS on es treballan tot un seguit de valors i es donen pautes concretes d'actuació ens ha possibilitat millorar l'educació del nostre alumnat.

En l'aplicació del PRPS cercarem el potenciar l'actitud del nostre alumnat basant-nos en el diàleg com a mitjà d'enteniment i en la resolució de problemes i l'autogestió (l'autonomia i la iniciativa pel propi aprenentatge). Pensam que l'actitud dels nostres alumnes és fonamental en tota situació d'ensenyament/aprenentatge.

5- Annex (graelles)

